

Protokoll fra Teams-møte i rovviltnemnda for region 8 den 25.3.2021

Sted: Digitalt møte på Teams

Tid: Torsdag 25.3.2021 kl. 9.–14.30

Arbeidstid: seks timer møte og to timer forberedelse

Deltagere:

Rovviltnemnda	Andre
John Karlsen, leder	Ann Maret Eira, Næring og rovvilt i Finnmark
Karen Anette Anti, nestleder	Tormod Birkely, SFTF
Aslak Mathis Eira, medlem	Emil Halvorsrud, SNO
Trine Noodt, medlem	Berit Marie Eira, Kautokeino Flyttsamslag
Fred Johnsen, medlem	Leif Bjørnar Seppola, Troms sau og geit
Mari Siljebråten, medlem	Ken Gøran Uglebakken SNO
	Ørjan Holm, Norges Miljøvernforbund
	Aase Berg, SFTF
	Bjørn Tore Søvting, Finnmark Bondelag
	Iris Rita Hallen, SFTF
	Siv Grethe Aarnes, Miljødirektoratet
	Berit Kristine Utsi, Kautokeino Flyttsamslag
	Rasmus Høyning, SFTF
	Berit Gjerstad, Mattilsynet
	Magne Asheim, SNO
	Birgit Nielsen, Mattilsynet
	Kristian Sarre, Karasjok kommune
	Lisa Bjørnsdatter Helgason, Miljødirektør SFTF
	Inger Anita Smuk, Varanger reinsamslag
	Ajna Nystad Skarstein, Troms Bondelag
	Susanne Hanssen, Miljødirektoratet
	Asle Myrheim, Sauebonde og rovviltjeger
	Andreas Røsæg, SFTF

Sakliste

18/21	Godkjenning av innkalling og sakliste	s. 2
19/21	Orienteringer	s. 2
20/21	Saker til informasjon	s. 2
21/21	Kvotefor betinget skadefelling av jerv 1.6.2021–15.2.2022	s. 2
22/21	Kvotefor betinget skadefelling av ulv 1.6.2021–15.2.2022	s. 7
23/21	Anmodning om kvote for betinget skadefelling av gaupe 1.6.2021–15.2.2022	s. 10
24/21	Anmodning om kvote for betinget skadefelling av bjørn 1.6.2021–15.10.2021	s. 13
25/21	Forvaltningsplan for rovvilt i region 8 – forslag til prosjektplan	s. 16
26/21	Kadaverundersøkelse av rein i Finnmark – bør SNO endre praksis?	s. 20
27/21	Forum – beitedyr og rovvilt	s. 26

18/21 Godkjenning av innkalling og sakliste

– Vedtak –

Godkjent som innstilt.

– Innstilling til vedtak –

Rovviltnemnda for region 8 godkjenner innkalling og sakliste til møtet den 25.3.2021.

19/21 Orienteringer

Nemnda orienterer om aktiviteter siden forrige møte

Orientering fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Orienteringer fra andre instanser/interessenter som deltar på møtet

20/21 Saker til informasjon

Avslag på søknad om skadefelling av gaupe i reinbeitedistrikt 14 A, Spiertagaisa

Drept av rovvilt? Håndbok for dokumentasjon av rovviltskade på husdyr og tamrein

Høringsuttalelse til Miljøverndepartementets brev av 3. januar 2012 om endringer i rovviltforskriften

KLD svarer om Statens naturoppsyn i Finnmark

Rovviltnemnda i region 8 melder behov for styrket SNO i Finnmark

Skadedokumentasjon på rein i Finnmark, Magne Asheim, SNO

Skadefellingstillatelse på gaupe i Østre Sør-Varanger

21/21 Kvote for betinget skadefelling av jerv 1.6.2021–15.2.2022

– Vedtak –

Enstemmig vedtatt som innstilt.

– Innstilling til vedtak –

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, jf. rovviltforskriften § 8 jf. §§ 1, 3 og 4 gir rovviltnemnda for region 8 Statsforvalteren en kvote på ti jerver for betinget skadefelling i perioden 1.6.2021–15.2.2022.

Vedtaket er fattet på grunnlag av at bestandsmålet for jerv i regionen er oppfylt, store tap av rein til jerv siste år, samt vitenskapelig- og forvaltningsbasert kunnskap om at et uttak av denne kvoten ikke vil true jerven sin overlevelse, eller genetiske mangfold innenfor naturlige utbredelsesområder i Troms og Finnmark.

Fellingstillatelse som gis av Statsforvalteren, skal om mulig gis til et kommunalt/interkommunalt fellingslag.

Saksfremstilling

Betingede skadefellingstillatelser

Betinget skadefelling er vedtak med hjemmel i naturmangfoldlovens § 18 om felling av bestemte individer knyttet til bestemte situasjonen, for å stanse eller forhindre skade på bufe eller tamrein. Fellingstillatelser avgrenses derfor i tid og rom. Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå, mens regulering av bestandsstørrelsen i regelen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt.

Statsforvalteren kan av eget tiltak eller etter søknad, fatte vedtak om iverksetting av felling, innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltnemnda eller Miljødirektoratet. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan.

Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til:

- områdets betydning som beitemark
- skadenes omfang og utvikling
- potensialet for framtidige skader
- mulighetene for å gjennomføre forebyggende tiltak

En fellingstillatelse kan iverksettes i flere områder samtidig, forutsatt at nødvendig kommunikasjon er etablert for å hindre at det skytes flere individer enn vedtatt kvote.

Bestandsmål og myndighet til å fastsette kvote for betingede fellingstillatelser

Etter rovviltforskriften er landet delt inn i åtte forvaltningsregioner. Hver region har tilhørende nasjonale mål for ynglinger innenfor regionens grense. Troms og Finnmark utgjør region 8, med bestandsmål om ti ynglinger av jerv, hvorav tre ynglinger i Finnmark.

Når bestanden ligger over eller på de nasjonalt fastsatte målene for den enkelte region kan en rovviltnemnd, tildele kvote for betinget skadefelling til Statsforvalteren, for å forhindre skade på bufe eller tamrein. Vurdering av om nemnda har myndighet baseres på tall fra det nasjonale overvåkningsprogrammet. For jerv baseres det på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger de siste tre årene. Kvoten for betinget skadefelling gjelder fra 1. juni til og med 15. februar. Etter at kvote for lisensjakt er vedtatt, vil dyr som felles på skadefelling belastes lisensfellingskvoten.

Samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8

Fylkesgrensa mellom Troms og Nordland er ingen naturlig barriere for rovvilt. Rombaken er en mer naturlig grense, derfor har rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 inngått en samarbeidsavtale:

Rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 har inngått følgende avtale om kvotejakt på gaupe, lisensfelling av jerv, samt kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv:

1. Ved fastsetting av:
  - o kvote for jakt på gaupe,
  - o kvote for lisensfelling av jerv,

- kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv

i grenseområdene mellom Nordland og Troms, skal følgende område i Nordland omfattes av kvotevedtak for Troms:

Fastlandsdelen av Tjeldsund kommune, hele Evenes kommune og den delen av Narvik kommune som ligger nord for Rombaken (fra Rombaksbotn går grensa for området i Norddalen opp til Ofotbanen og langs Ofotbanen til svenskegrensa).

2. Kvotevedtak i dette området fastsettes av rovviltnemnda i Troms, som en del av fellingsområdene på Troms-sida av grenseområdet.
3. Sekretariatet for rovviltnemnda i region 8 skal ved utarbeidelse av saksframlegg for fastsetting av kvoter, legge vekt på:
  - bestandssituasjonen for de aktuelle artene i området,
  - fastsatt bestandsmål for de aktuelle artene i Nordland,
  - føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland
  - tapssituasjonen for sau og rein i området
4. Rovviltnemnda i region 7 skal gis anledning å komme med merknader til saken før det fattes vedtak om slike kvoter.
5. Kvotejakt og lisensfelling i dette området administreres av Fylkesmannen i Troms. Søknader om skadefelling av jerv, gaupe, ulv og bjørn i dette området skal behandles av Fylkesmannen i Troms i nært samarbeid med Fylkesmannen i Nordland.
6. I de tilfeller der Direktoratet for naturforvaltning har myndigheten til å fastsette slike kvoter i en eller begge rovviltregionene, oppfordres det til at DN fatter vedtak i samsvar med denne avtalen. Det legges til grunn at rovviltnemnda i region 8 kan fatte vedtak om kvoter i det aktuelle området i Nordland også i tilfeller hvor myndigheten til å fastsette slike kvoter i region 7 er tillagt DN.
7. Avtalen kan oppheves umiddelbart dersom en av nemndene ønsker dette.

Utdypende om samarbeidsavtale mellom region 7 og region 8

Rovviltnemnda ønsker å oppklare at samarbeidsavtalen med region 7 ikke rører ved bestandsmålene for de ulike regionene, den rører heller ikke ved regiongrensen når en beregner hvor mange ynglinger en har i de ulike regionene. Samarbeidsavtalen gir rovviltnemnda i region 8 myndighet til å fatte vedtak om kvote for et område nord i Nordland, når rovviltnemnda gjør dette ser den til bestandssituasjonen for jerv i området, fastsatt bestandsmål for jerv i Nordland, føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland og til tapssituasjonen for sau og rein i området. Jerveynglinger som registreres i samarbeidsområdet regnes ikke inn i antall ynglinger i region 8, de telles fortsatt inn i antall ynglinger i region 7. Det nye er at kvoten administreres fra region 8, skutte jerver belastes kvoten for region 8. En viktig årsak til denne ordningen er at det i dette området, i stor grad er de samme jervene som bruker begge regionene, Rombaken-svenskegrensa er en mer naturlig forvaltningsgrense.

Vurdering av kvote for skadefelling av jerv

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke

naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig jf. naturmangfoldloven § 8. Det er god kunnskap om jervebestanden i Skandinavia. Vi vil vise til: NINA rapport 1956 *DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestanden 2020*, Rovdatas rapport av 15.5.2020 *Bestandsstatus gaupe, jerv, ulv og bjørn fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt*, til NINA Rapport 1874 *Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2020* og Rovdatas rapport av 12.1.2020 om *Endra tal for ynglingar av jerv i region 3 og 5 i 2020* samt til *Bestandsovervåking av jerv 2020 – Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia nr. 3 2020*. Videre vil vi vise til NINA Rapport 1200 *Gaupe og jerv i reinbeiteland*. Og vi viser til Rovbase for siste oppdateringer om registreringer og avgang av jerv.

De siste årene har den registrerte jervebestanden i region 8 ligget over bestandsmålet. Bestandsmålet er et eksakt mål som det skal tilstrebes å ligge på. Gjennomsnittlig antall registrerte ynglinger over årene 2018–2020 er 13,7. Det var 10 ynglinger i 2018, 13 i 2019 og 18 i 2020. I 2020 ble det gjennomført tre hiuttak i Finnmark. Per 20. mars 2021 er årets registreringer så vidt begynt, det er for tidlig å si noe om antall ynglinger i Troms og Finnmark i 2021.

Siden 10.9.2020 har det i Troms og Finnmark vært en kjent avgang på 12 jerver, hvorav ti er felt ved jakt i Troms. I Finnmark er en felt ved jakt og en ved skadefelling. I Troms er det felt to tisper, ingen tisper er felt i Finnmark. Få felte tisper gjør at det kan forventes fortsatt økning i jervebestanden i 2021.

I Skandinavia ble det i registreringssesongen 2020 registrert 164 ynglinger av jerv, en mindre enn i 2019. I Nordland ble det i 2020 antatt/dokumentert 12 ynglinger av jerv, en mer enn i 2019. I Nordland er gjennomsnittet de siste tre årene 11,3 ynglinger.

I NINA rapport 1956, *DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestanden 2020* presenteres bestandsestimater for Norge og Sverige basert på en romlig fangst-gjenfangstmodell utviklet i RovQuantprosjektet. Her ble bestanden av jerv i Norge og Sverige beregnet til 991 individer i 2020-sesongen, som fordeler seg med 613 individer i Sverige og 378 individer i Norge. Det er høy presisjon på beregningene, med relativt liten usikkerhet, som også gjelder på rovviltregionsnivå. Sammenligner man bestandsestimatene med anslagene fra ynglehitellingene er overenstemmelsen meget god. God overenstemmelse mellom de to metodiske tilnærmingene tyder på at vi har god oversikt over bestandsstørrelse og bestandsutvikling for jervebestanden i Skandinavia (NINA rapport 1956).

I region 8 ble det i 2020 funnet prøver fra 85 jerveindivider og bestandsberegningen for 2020 var 95 jerver i regionen og at det var 95 % sikkert at bestanden var mellom 84 og 107 jerver. Gjennomsnittlig ble hvert registrerte individ representert med 2,6 fungerende prøver i Troms og med 3,5 fungerende prøver i Finnmark.

Analyser har vist at jerven i nord er genetisk forskjellig fra jerv lenger sør. Den genetiske variasjonen i Troms og Finnmark er relativt lav sammenlignet med mer jervetette områder i Sverige. Dette kan tyde på relativt lave bestander over tid her nord. I NINA rapport 498 fremgår det at det likevel er liten grunn til å bekymre seg over nivået av genetisk variasjon på sikt. Dette siden jerven i Finnmark og Nord-Finland hører til samme delbestand, og at immigranter fra Nord-Finland fra tid til annen potensielt vil kunne ta med seg nytt genetisk materiale fra den mer variable bestanden lenger sør i finsk Karelen.

I perioden 21.3.2020–20.3.2021 ble 120 undersøkte rein og sau dokumentert eller antatt tatt av jerv, 112 av disse var rein. Dette var omkring som året før, hvor 115 undersøkte rein og sau, hvorav 91

rein ble dokumentert eller antatt tatt av jerv i samme periode. Vi bemerker at det er svært vanskelig å finne kadaver tatt av jerv, og spesielt vanskelig er det i sommersesongen. I perioden angitt for 2020–2021 ble bare 11 av 112 rein funnet i perioden 1.6.2020–30.10.2020, seks av disse i november. Tilsvarende ble seks av 135 rein funnet i perioden 1.6.2019–30.11.2019, og sju av 69 rein ble funnet i perioden 1.6.2018–30.11.2018.

Tradisjonell kunnskap om tap og ulemper jerv forårsaker for beitenæringene står ikke i motsetning til empirisk kunnskap som bidrar til en kvantifisering av omfanget av tap og ulemper. Tross usikkerhet om eksakt omfang, er det ingen tvil om at jerv kan være til betydelig ulempe for beitenæringer med sau og rein, det er den vesentligste årsaken til å vurdere skadefellingskvote, og er derfor vektet tungt. Statsforvalteren har vurdert beslutningsgrunnlaget jf. naturmangfoldloven § 8 som godt i denne saken.

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at jerven og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at jerven forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot naturgrunnlaget for samisk kultur jf. naturmangfoldloven § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Naturmangfoldloven § 10 sier at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Sekretariatet mener den samlede påvirkningen på økosystemet, ved å regulere jervebestanden rundt nasjonale og regionale bestandsmål er vesentlig. Sekretariatets syn er at det gjennom rovviltforliket av 2011, hvor det nasjonale bestandsmålet for jerv opprettholdes på 39 årlige ynglinger, er foretatt en vurdering av økosystemets samlede belastning. Dette i lys av den todelte målsettingen om beitedyr og rovvilt.

Dersom beslutningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, kommer naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) til anvendelse. Beslutningsgrunnlaget blir vurdert som godt, føre-var-prinsippet blir dermed ikke tillagt vesentlig vekt.

Sekretariatet tilrår en kvote for betinget skadefelling i perioden 1.6–15.2. på ti jerver. Da har vi tatt høyde for at det vil bli gjennomført ekstraordinære uttak våren 2021. Vi vurderer at bestanden hadde tålt en vesentlig høyere kvote enn dette, men at all erfaring tilsier at effektuerte fellingsoppdrag i denne perioden blir færre, og at denne kvoten ikke vil være begrensende ved vurdering av betingede fellingstillatelser. Det er ved lisensfelling bestanden av jerv skal reguleres. Vi bemerker at kvoten for lisensfelling skal settes senere, og at jerv som felles ved skadefelling etter at lisensfellingskvoten er satt, blir belastet kvote for lisensfelling.

Naturmangfoldloven § 11 sier at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Sekretariatet vurderer at det ikke er relevant å vurdere dette i denne saken som gjelder skadefellingskvote for jerv.

Når det gjelder naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder har sekretariatet lagt til grunn at rovviltnemnda gjennom forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 10.10.2013, med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

22/21 Kvote for betinget skadefelling av ulv 1.6.2021–15.2.2022

– Vedtak –

Enstemmig vedtatt som innstilt.

– Innstilling til vedtak –

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, jf. rovviltforskriften § 8 jf. §§ 1, 3 og 4 gir rovviltnemnda for region 8 Statsforvalteren en kvote på tre ulver for betinget skadefelling i perioden 1.6.2021–15.2.2022.

Det er lagt til grunn at ulv ikke skal ha fast bestand i regionen. Det er likevel viktig å ta vare på genetisk verdifulle individer. Dette må vurderes i hver enkelt situasjon.

Fellingstillatelse som gis av Statsforvalteren, skal om mulig gis til et kommunalt/interkommunalt fellingslag.

Saksfremstilling

Betingede skadefellingstillatelser

Betinget skadefelling er vedtak med hjemmel i naturmangfoldlovens § 18 om felling av bestemte individer knyttet til bestemte situasjonen, for å stanse eller forhindre skade på bufe eller tamrein. Fellingstillatelser avgrenses derfor i tid og rom. Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå, mens regulering av bestandsstørrelsen i regelen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt.

Statsforvalteren kan av eget tiltak eller etter søknad, fatte vedtak om iverksetting av felling, innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltnemnda eller Miljødirektoratet. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan.

Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til:

- områdets betydning som beitemark
- skadenes omfang og utvikling
- potensialet for framtidige skader
- mulighetene for å gjennomføre forebyggende tiltak

En fellingstillatelse kan iverksettes i flere områder samtidig, forutsatt at nødvendig kommunikasjon er etablert for å hindre at det skytes flere individer enn vedtatt kvote.

Det kan gis godtgjøring til medlemmer av kommunale/interkommunale skadefellingslag som deltar når det gis skadefellingstillatelse. Det er fastsatt en døgnset på kr 1 600,- per deltaker. Statsforvalteren setter en økonomisk ramme for hver fellingstillatelse som gis. Direkte og dokumenterte kostnader dekkes for alle fellingslag, også de som ikke er kommunalt eller interkommunalt oppnevnte lag, begrenset oppad til kr 30 000,-.

Bestandsmål og myndighet til å fastsette kvote for betingede fellingstillatelser

Etter rovviltforskriften er landet delt inn i åtte forvaltningsregioner. Hver region har tilhørende nasjonale mål for ynglinger innenfor regionens grense. Troms og Finnmark utgjør region 8, her er det ikke mål om ynglinger av ulv.

Når bestanden ligger over eller på de nasjonalt fastsatte målene for den enkelte region kan en rovviltnemnd, tildele kvote for betinget skadefelling til Statsforvalteren, for å forhindre skade på bufe eller tamrein. Vurdering av om nemnda har myndighet baseres på tall fra det nasjonale overvåkningsprogrammet. Da regionen ikke har mål om ynglinger av ulv er det rovviltnemnda som har myndighet.

Samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8

Fylkesgrensa mot Nordland er ingen naturlig barriere for rovvilt. Rombaken er en mer naturlig grense, derfor har rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 inngått en samarbeidsavtale:

Rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 har inngått følgende avtale om kvotejakt på gaupe, lisensfelling av jerv, samt kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv:

8. Ved fastsetting av:

- kvote for jakt på gaupe,
- kvote for lisensfelling av jerv,
- kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv

i grenseområdene mellom Nordland og Troms, skal følgende område i Nordland omfattes av kvotevedtak for Troms:

Fastlandsdelen av Tjeldsund kommune, hele Evenes kommune og den delen av Narvik kommune som ligger nord for Rombaken (fra Rombaksbotn går grensa for området i Norddalen opp til Ofotbanen og langs Ofotbanen til svenskegrensa).

9. Kvotevedtak i dette området fastsettes av rovviltnemnda i Troms, som en del av fellingsområdene på Troms-sida av grenseområdet.

10. Sekretariatet for rovviltnemnda i region 8 skal ved utarbeidelse av saksframlegg for fastsetting av kvoter, legge vekt på:

- bestandssituasjonen for de aktuelle artene i området,
- fastsatt bestandsmål for de aktuelle artene i Nordland,
- føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland
- tapssituasjonen for sau og rein i området

11. Rovviltnemnda i region 7 skal gis anledning å komme med merknader til saken før det fattes vedtak om slike kvoter.

12. Kvotejakt og lisensfelling i dette området administreres av Fylkesmannen i Troms. Søknader om skadefelling av jerv, gaupe, ulv og bjørn i dette området skal behandles av Fylkesmannen i Troms i nært samarbeid med Fylkesmannen i Nordland.

13. I de tilfeller der Direktoratet for naturforvaltning har myndigheten til å fastsette slike kvoter i en eller begge rovviltregionene, oppfordres det til at DN fatter vedtak i samsvar med denne

avtalen. Det legges til grunn at rovviltnemnda i region 8 kan fatte vedtak om kvoter i det aktuelle området i Nordland også i tilfeller hvor myndigheten til å fastsette slike kvoter i region 7 er tillagt DN.

14. Avtalen kan oppheves umiddelbart dersom en av nemndene ønsker dette.

Utdypende om samarbeidsavtale mellom region 7 og region 8

Rovviltnemnda ønsker å oppklare at samarbeidsavtalen med region 7 ikke rører ved bestandsmålene for de ulike regionene, den rører heller ikke ved regiongrensen når en beregner hvor mange ynglinger en har i de ulike regionene. Samarbeidsavtalen gir rovviltnemnda i region 8 myndighet til å fatte vedtak om kvote for et område nord i Nordland, når rovviltnemnda gjør dette ser den til bestandssituasjonen for jerv i området, fastsatt bestandsmål for jerv i Nordland, føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland og til tapssituasjonen for sau og rein i området. Jerveynglinger som registreres i samarbeidsområdet regnes ikke inn i antall ynglinger i region 8, de telles fortsatt inn i antall ynglinger i region 7. Det nye er at kvoten administreres fra region 8, skutte jerver belastes kvoten for region 8. En viktig årsak til denne ordningen er at det i dette området, i stor grad er de samme jervene som bruker begge regionene, Rombaken–svenskegrensa er en mer naturlig forvaltningsgrense.

Vurdering av kvote for skadefelling av ulv

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig jf. naturmangfoldloven § 8.

Det er god kunnskap om ulvebestanden i Skandinavia, sekretariatet vil vise til rapporter tilgjengelig på www.rovdata.no: blant dem *Bestandsovervåking av ulv vinteren 2019-2020 – Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia nr. 1 2020*.

Tradisjonell kunnskap om tap og ulemper ulv forårsaker for beitenæringene står ikke i motsetning til empirisk kunnskap som bidrar til en kvantifisering av omfanget av tap og ulemper. Tross usikkerhet om eksakt omfang, er det ingen tvil om at ulv kan være til betydelig ulempe for beitenæringer med sau og rein, det er den vesentligste årsaken til å vurdere skadefellingskvote, og er derfor vektet tungt. Statsforvalteren har vurdert beslutningsgrunnlaget jf. naturmangfoldloven § 8 som godt i denne saken.

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at ulven og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at ulven forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot naturgrunnlaget for samisk kultur jf. naturmangfoldloven § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Høst/vinter 2018 ble det felt to ulver ved skadefelling i Finnmark. Januar 2019 ble det gitt skadefellingstillatelse på en ulv i Pasvik. Denne ble ikke felt. Sommeren 2019 ble det dokumentert en ulv i Troms, den ble det ikke gitt fellingstillatelse på.

Naturmangfoldloven § 10 sier at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Sekretariatet mener den samlede påvirkningen på økosystemet, ved å regulere ulvebestanden til å være innenfor ulvesonen er vesentlig. Sekretariatets syn er at det gjennom rovviltforliket av 2011, med videre evaluering og revidert mål, er foretatt en vurdering av økosystemets samlede belastning. Dette i lys av den todelte

målsettingen om beitedyr og rovvilt. Det er ikke bestandsmål for ulv i region 8. Dersom det oppstår skadesituasjon på grunn av ulv skal det vurderes om denne må felles. Dette vil true artens overlevelse i regionen som er et naturlig utbredelsesområde for ulv og kan redusere sjansen for å opprettholde ønsket genetisk mangfold hos ulv. Siden det ikke er satt mål om ulv i region 8 er dette imidlertid i tråd med gjeldene politikk og en aksept for at det ikke skal være ynglende ulv her.

Dersom beslutningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, kommer naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) til anvendelse. Beslutningsgrunnlaget blir vurdert som godt, føre-var-prinsippet blir dermed ikke tillagt vesentlig vekt.

Sekretariatet vil understreke viktigheten av eventuelt genetisk verdifulle individer, og at dette må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Vi mener likevel det er riktig å ha en skadefellingskvote på ulv, dette sett opp mot tapspotensialet som ligger i ev. ulv i reinbeiteland, eller i sauebeiter. Sekretariatet vil tilrå en betinget skadefellingskvote på tre ulver.

Naturmangfoldloven § 11 sier at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Sekretariatet vurderer at det ikke er relevant å vurdere dette i denne saken som gjelder skadefellingskvote for ulv.

Når det gjelder naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder har sekretariatet lagt til grunn at nasjonal forvaltning, med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

23/21 Anmodning om kvote for betinget skadefelling av gaupe 1.6.2021–15.2.2022

– Vedtak –

Enstemmig vedtatt som innstilt.

– Innstilling til vedtak –

Rovviltnemnda for region 8 anmoder Miljødirektoratet om å fatte skadefellingskvote på fire gauper i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland i perioden 1.6.2021–15.2.2022.

Fellingstillatelse som gis av Statsforvalteren, skal om mulig gis til et kommunalt/interkommunalt fellingslag.

Saksfremstilling

Når gjennomsnittet av registret bestand over de tre siste årene ligger under bestandsmålet for regionen er det Miljødirektoratet som setter kvote for skadefelling av gaupe. I region 8 ble det i årene 2018, 2019 og 2020 registrert henholdsvis 4, 5 og 11 familiegrupper. Dette gir et gjennomsnitt over de siste tre år på 6,7 familiegrupper. Altså under bestandsmålet for regionen, som er ti ynglinger.

Gaupe – overvåking og bestandsdynamikk

Gaupebestanden i Norge blir hovedsakelig overvåket ved årlig å registrere antall familiegrupper, som er mordyr fulgt av årsunger. De fleste registreringer skjer på sporsnø. Registreringsperioden varer fra 1. oktober og ut februar. Årsaken til at registreringene ikke varer lenger, er at voksne dyr går sammen i paringstiden i mars, og derfor feilaktig kan bli vurdert å være familiegrupper. For

dokumentasjon av familiegrupper må observasjoner av dyr, spor eller sportegn meldes til SNO, som da sender rovviltpersonell ut i felt.

Det benyttes avstandsregler for å skille registreringer av ulike familiegrupper fra hverandre. Det skilles mellom dynamiske og en statisk avstandsregel. De dynamiske avstandsreglene tar utgangspunkt i beregnet maksimal luftlinjeavstand som hunngauper forflytter seg fra en dag til påfølgende dager. Den statiske avstandsregelen gjelder når det er mer enn ti dager mellom observasjonene, og skal angi ytterpunktene i et hjemmeområde for en hunngaue med unger. Ut fra alle bekreftede observasjoner, både dokumenterte og antatt sikre, beregner Rovdata hvor mange familiegrupper som lever i Norge det enkelte år.

For å beregne antall gauper i bestanden tas det utgangspunkt i antall familiegrupper. Omregningsfaktorene som brukes er 6,24 ($\pm 0,73$ SE) for nordlig reinsdyrområde og 6,14 ($\pm 0,44$ SE) for sørlig reinsdyrområde (Andrén mfl. 2002, Andersen mfl. 2003). Sørlig reinsdyrområde regnes i denne sammenheng nord til og med Lenvik, Balsfjord og Målselv, mens nordlig reinsdyrområde regnes nordover fra Karlsøy, Tromsø, Lyngen og Storfjord.

Scandlynx har utviklet en modell for å beregne gaupebestandens utvikling over tid (Nilsen mfl. 2011). Ny metodikk for å registrere familiegrupper som danner data for denne modellen blir beskrevet i Brøseth og Tovmo (2013). Estimaten fra modellen viser at bestanden skal holdes stabil ved å høste 0,43 voksne hunndyr per familiegruppe, totalt 1.27 dyr per familiegrupper (Nilsen mfl. 2011).

Gjennom en sammenstilling av forskning på gaupas bestandsdynamikk i Skandinavia over en periode på ti år (Andersen mfl. 2013) er det for alle gaupebestander som helhet beregnet et årlig vekstpotensial på omtrent 20 prosent ($\lambda=1,20$), men med en betydelig grad av variasjon mellom regioner, år, og individuell variasjon i rekruttering av avkom. Videre viser Andersen mfl. (2013) i en teoretisk beregning at en avskytning på 16,7 % av estimert bestand før jakt opprettholder en stabil bestand, når det tas hensyn til dødeligheten av voksne hunngauper i perioden februar til mai. Dette forutsetter lik inn- og utvandring og at uttaket av voksne hunngauper ikke er for høyt. Selv om vi mangler finskala kunnskap om alderssammensetning av hunngauper, fødselsrate, overlevelse, og tids- og romlighetsvariasjon i byttedyr, kan det tyde på at tilgang til byttedyr er relativt stabil og oversiktlig i Troms, og mer avhengig av sesong og ikke så oversiktlig i Finnmark (Walton mfl. 2016).

Andelen voksne hunngauper som får fram unger, kan variere en del mellom år. I enkelte år vil en stor andel av de voksne hunnene få fram unger, mens det i andre år er en mindre andel som klarer dette. Tilgang til rein vinteren før fødsel av unger, og tilgang til rein vinteren etter fødsel påvirker sterkt sannsynlighet for at gaupe får avkom, og at avkom blir rekruttert til bestanden (Walton mfl. 2016). Dette avhenger av både årlige variasjoner i klima og migrasjonsmønstre av rein innenfor revirarealene til gaupe, og tilgang til alternativt byttedyr om rein ikke er tilgjengelig om vinteren (Mattisson mfl. 2015, Tveraa og Linell 2015, Walton mfl. 2016). I tillegg er det mer sannsynlig at eldre hunngauper får avkom enn yngre gauper (Nilsen mfl. 2012).

Bestandssituasjonen for gaupe

I 2020 ble det estimert 256 familiegrupper av gaupe i Skandinavia. Dette var en nedgang på 1 familiegruppe sammenlignet med 2019. Det nasjonale bestandsmålet er 65 årlige ynglinger. Siste årlige rapport fra det nasjonale overvåkningsprogrammet er *NINA rapport 1846, Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2020*. Fra denne fremgår at det i perioden 2018 til 2020 var et gjennomsnitt på 59,7 påviste familiegrupper på landsbasis. Før gaupejakta i 2020 var det påvist 66,5 familiegrupper på landsbasis. For første gang på åtte år ligger gaupebestanden over det nasjonale målet.

I Troms og Finnmark er bestandsmålet for gaupe ti familiegrupper, hvorav fire skal være i Finnmark.

Over årene 2018, 2019 og 2020 har det blitt registrert henholdsvis 4, 5 og 11 familiegrupper, hvorav henholdsvis 1, 1 og 3 er registrert i Finnmark. Prognosen for antall familiegrupper i regionen i 2021, gitt på bakgrunn av informasjon som var tilgjengelig i etterkant av kvotejakta 2020, viste 10,6 familiegrupper. Per 20.3.2021 ser det ut til at det blir registrert fem familiegrupper i Troms og to familiegrupper i Finnmark.

I Nordland ble det i 2020 registrert 11 familiegrupper, mot 5,5 i 2019 og 8,5 i 2018. Prognosen for antall familiegrupper i 2021 var her 11,3. Bestandsmålet i Nordland er 10 familiegrupper.

Siden sommeren 2017 er det i Troms og Finnmark registrert en avgang på 16 gauper: To hanngauper felt ved skadefelling februar/mars 2018, to unger påkjørt av bil i Nordreisa og Kåfjord høsten 2019. Ved skadefelling; en unge i Lyngen 16.2.2020, en voksen hunn i Tana 29.2.2020, en voksen hann i Nordreisa 12.3.2020, en voksen hunn i Porsanger 24.3.2020 og en voksen hann i Storfjord 5.5.2020. En hunngaue i Målselv 27.9.2020. To gaupeunger ble felt ved jakt i Balsfjord i februar/mars 2021, Videre har det i mars 2021 blitt felt en hanngaue i Kåfjord, en hunngaue i Nordreisa og en hunngaue i Lebesby samt en hanngaue i Sør-Varanger. Siden sommeren 2017 kjenner vi altså en avgang på fem voksne hunngauper i regionen.

Forvaltningsmål for rovvilt

Hovedmålsetningen i norsk rovviltforvaltning er todelt, jf. rovviltforliket av 2004. Den todelte målsetningen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur. Et viktig virkemiddel i norsk rovviltforvaltning er såkalt differensiert forvaltning. Dette innebærer i hovedsak at man skal skille rovdyr og beitedyr i tid og rom. Konkret innebærer dette at man har opprettet forvaltningssoner for de ulike rovviltartene, såkalte A-områder. Utenfor A-områdene skal beitedyr prioriteres og disse områdene kalles B-områder.

I forvaltningsplan for rovvilt i region 8, Troms og Finnmark, fremgår regionale forvaltningsmål for store rovdyr og delmål for å nå hovedmålsetningene. Ett av delmålene er å sørge for effektivt uttak av rovvilt som representerer skadepotensiale i B-områder. Rovviltnemnda skriver videre at det er uunngåelig at enkelte kalvingsområder vil være i A-områdene for rovvilt, og at de ønsker å konsentrere nødvendig bestandsregulering i A-områdene, innen kalvingsområdene.

Potensiale for skade på bufe og tamrein

Forskning utført av Scandlynx har gitt mye kunnskap om gaupas overlevelse og reproduksjon, arealbruk og drapstakt på beitedyr, blant annet gjennom NINA minirapport 450, *Gaupe og jerv i Troms og Finnmark, Statusrapport Scandlynx 2012–2013*, og NINA rapport 1200, *Gaupe og jerv i reinbeiteland, Sluttrapport for Scandlynx Troms og Finnmark 2007–2014*.

De aller fleste gauper i regionen bruker både gaupeprioriterte og beitedyriprioriterte områder. Av 45 helårsområder til 23 forskjellige voksne radiomerkede gauper var ingen utelukkende innenfor gaupesonen (NINA rapport 1200). Tamrein er det viktigste byttedyret for gaupe i Nord-Skandinavia. Alle gauper som har tilgang til rein, og som ikke samtidig har tilgang på rådyr, dreper rein (NINA rapport 1200). Kort oppsummert betyr dette at gaupe der det er tamrein utgjør et skadepotensial, og det betyr at effektivt uttak av alle gauper som utgjør et skadepotensial raskt ville utryddet gaupe fra region 8.

Dokumenterte skader på bufe og tamrein

Årlige dokumenterte gaupeskader på sau og rein i årene 2018, 2019 og 2020 har i region 8 vært på henholdsvis 198, 147 og 186. Det er vanskelig å dokumentere tap, spesielt av små lam og kalver. På

barmark er det ekstra vanskelig. I 2020 ble 175 rein dokumentert drept av gaupe, 40 av disse i perioden 1.6.–30.11, hvorav 22 etter 20.10, da var det snø i fjellet.

I 2020 ble det dokumentert fire gaupedrepte sau og en rein i samarbeidsområdet mellom Bjerkvik og E 10 mot Bjørnefjell. Det er også dokumentert betydelig gaupeaktivitet sør for samarbeidsområdet, i Narvik. Det ser ut til at tapene som de to siste to år er dokumentert i Nordland nord for Rombaken kommer fra gaupe/r som har nordlig eller vestlig grense for sitt hjemmeområde her. Altså at gaupe/e ikke i særlig grad bruker området nord og vest for Bjerkvik.

Vurdering av kvote for skadefelling

Registrert gaupebestand i regionen de siste tre årene er gjennomsnittlig under bestandsmålet. I 2020 ble det registrert en familiegruppe mer enn bestandsmålet i både region 8 og 7. I 2021 var prognosen at bestanden skulle være over bestandsmålet, men det ser ut til at registreringene blir lavere i region 8. En relativt tett bestand fra Balsfjord og nordover i Troms, kombinert med få dager med gode registreringsforhold kan ha gjort at det har blitt vanskelig å skille ulike familiegrupper. Det er vinteren 2021 registrert en del gaupeaktivitet i B-områdene i Øst-Finnmark. Det ser ut til at det er økende gaupeaktivitet også Nord i Nordland og inn i samarbeidsområdet mellom region 7 og 8. Vi har de siste årene en kjent avgang av få voksne hunngauper sett opp mot registrerte ynglinger, dette indikerer potensiale til økning i antall ynglinger i registrerings sesongen 2021/2022.

Det lar seg i liten grad gjøre å skille gaupe og beitedyr i region 8. Gaupa i regionen har tamrein som viktigste byttedyr, sau er også på matseddelen hos mange gauper. Akutte situasjoner der potensialet for videre tap er ekstra stort, og det ut fra prinsippet om differensiert forvaltning ikke finnes annen løsning enn felling, vil trolig inntreffe. Sekretariatet vurderer at en kvote for betinget skadefelling på fire gauper ikke vil true bestandens overlevelse.

24/21 Anmodning om kvote for betinget skadefelling av bjørn 1.6.2021–15.10.2021

– Vedtak –

Enstemmig vedtatt som innstilt.

– Innstilling til vedtak –

Rovviltnemnda i region 8 anmoder Miljødirektoratet om å fatte skadefellingskvote på tre bjørner i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland i perioden 1.6.2021–15.10.2021.

Fellingstillatelse som gis av Statsforvalteren, skal om mulig gis til et kommunalt/interkommunalt fellingslag.

Saksfremstilling

Når regionen ikke har nådd bestandsmålet for bjørn, og det heller ikke er beregnet ti ynglinger eller mer av bjørn i Norge, er det Miljødirektoratet som har myndighet til å sette kvote for betinget skadefelling. Om nemnda har myndighet er jf. rovviltforskriften § 7, for bjørn basert på de siste dokumenterte data om siste års ynglinger fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt.

Det er vanskelig å registrere binne med årsunger, og det er ofte vanskelig å skille mellom store

årsunger og små unger fra året før. På grunn av vanskeligheter med å registrere årsunger har overvåkinga tatt i bruk DNA-analyse fra innsamlede ekskrementer og hår, til å beregne hvor mange kull som sannsynligvis er født i Norge hvert år.

Antall kull estimeres ut fra Bischof & Swenson (2010) sin bjørnekullsimuleringsmodell, utviklet på oppdrag fra Miljødirektoratet. Den tar utgangspunkt i antall binner registrert ved DNA i Norge. Ut fra hvor det er plukket DNA-prøver fra binner, beregner modellen et hjemmeområde til hver binne. Den andelen av det beregnede hjemmeområdet som faller utenfor Norges grense inngår ikke i estimatet.

Modellen bygger blant annet på beregninger av alder, videre på beregninger av hvor ofte binner i ulike aldre i forskjellige regioner føder, og hvor gamle de er første gang de føder. Bischof & Swenson understreker at estimatet er basert på unike hunnbjørner identifisert i Norge, som viser et minimum av individer i et gitt år. At denne modellen avløste den tidligere metoden med dokumenterte antall ynglinger ble formidlet i *Høring – Endringer i rovviltforskriften* datert 1.4.2012, slik:

Etter rovviltforliket fra 2004 ble dokumenterte ynglinger av brunbjørn lagt til grunn i vurderingen av måloppnåelsen av bestandsmålet for arten. Å basere overvåkingen av brunbjørn på dokumenterte ynglinger er en utfordring. Brunbjørner ligger i hi i den perioden av året der sporsnø kan benyttes til overvåking. Brunbjørner er sky dyr, som ikke observeres ofte, og som ligger i dagleie store deler av dagen. Dersom observasjoner av binner med unger likevel blir gjort er det vanskelig å se forskjell på årsunger og fjorårsunger. Fra norsk forskning utført på 1970- og 1980-tallet vet man at ukritisk bruk av publikums observasjoner av binner med årsunger kan føre til en overestimering av antallet. Videre er brunbjørner utsatt for infanticid (ungedrap), der hannbjørner dreper unger de ikke er i slekt med. Dette fører til avgang og er en feilkilde når man utover i sesongen skal dokumentere hvor mange ynglinger som kommer ut av hiet om våren. Å basere vurdering av bestandsmål på antall dokumenterte ynglinger innebærer derfor muligheter både for overestimering og underestimering. I perioden fra 2004 til 2009 hadde man kun dokumentert 6 ynglinger av bjørn til sammen (ingen i 2004 og 2005, 3 i 2006 og 1 i 2007, 2008 og 2009).

I 2006 ble det i overvåkingsprogrammet iverksatt innsamlinger og analysering av DNA-materiale fra brunbjørn i deler av landet, og fra og med 2009 er dette gjennomført landsdekkende årlig. Dette gir oss mulighet til å finne ut av hvor mange brunbjørner som minimum har vært innom Norge i løpet av en sesong. Siden overvåkingen rapporterer om antall individer, mens bestandsmålet er uttrykt i antall ynglinger, fikk Det skandinaviske bjørneprosjektet i oppdrag å utvikle en ny modell for å beregne sannsynlig antall ynglinger ut fra tallet på registrerte binner. I mai 2010 leverte Det skandinaviske bjørneprosjektet en simuleringsmodell som kan benyttes til dette formålet. Modellen benytter data fra DNA-analysene og parametre fra den svenske bjørnestammen som Det skandinaviske bjørneprosjektet har studert over lang tid (Bischof, R & Swenson, J.E., 2010, Estimating the number of annual reproductions based on the number of female brown bears documented in Norway in 2008 and 2009). Modellens formål er å beregne antall og lokalisering av årlige ynglinger fra de binnene som er dokumentert i Norge. Ettersom binnene i Norge finnes i grensetraktene til våre naboland, justerer modellen for andelen av binnenes hjemmeområder som er utenfor Norge. Modellen gjør det mulig for Rovdata (Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt) å estimere antall ynglinger hvert år, og gjør overvåkingen uavhengig av informasjon om dokumenterte ynglinger. Denne modellen og resultatene fra og med 2008 ble lagt til grunn for Stortingets arbeid med rovviltforliket. Miljøverndepartementet legger den nye modellen og resultatene fra denne til grunn for vurdering av måloppnåelse for brunbjørn. For 2010 ble det registrert 53 binner gjennom DNA-materiale, og gjennom modellen for estimering av antall ynglinger av brunbjørn ble det estimert at

det hadde vært 6,2 ynglinger nasjonalt i 2010. Tallet for antall ynglinger fra modellen er justert antall ynglinger der det er tatt hensyn til at flere av binnene er registrert i grenseområdene til våre naboland. Modellen avløser den tidligere metoden med dokumenterte antall ynglinger. Den vitenskapelige modellen representerer den best mulig tilgjengelige kunnskapen om antall årlige ynglinger av bjørn i Norge. Dette er også i tråd med naturmangfoldloven § 8 hvor det blant annet fremgår *at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon (...).*

Bestandsmålet i region 8 er seks ynglinger. Siste estimat for antall ynglinger av bjørn er basert på DNA-prøver samlet i 2019: I NINA rapport 1808, er estimatet for region 8 på 2,6 ynglinger, og estimatet for Norge på 7 ynglinger. Miljødirektoratet har myndighet til å sette kvote for betinget skadefelling av bjørn.

Bestandssituasjon

I 2019 ble det funnet DNA fra 61 individer av bjørn i Finnmark, 25 av disse var hunnbjørner. I Troms ble det funnet DNA av sju bjørner, hvorav fire hunnbjørner.

Det har per 22.3.2021 ikke kommet rapport fra Rovdata med estimat for antall ynglinger i 2020. Av Rovbase ser vi at det i 2020 ble analysert 381 prøver med treff fra region 8. Disse viste treff på totalt 66 ulike individer, hvorav 38 hanner og 28 binner. Av disse 66 var tre hanner og fire binner registrert i Troms.

I Troms har rovviltnemnda mål om å oppnå én av de seks ynglingene som skal være i Troms og Finnmark. I samarbeidsområdet med Nordland (samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8, se forvaltningsplan for rovvilt i region 8 vedtatt 10.10.2013, side 90) ble det påvist bjørn vest for Bjerkvik i 2019, her ble det felt bjørn ved skadefelling 11.6.2019. Det ble også påvist en bjørn i Rombaksbotn i 2020.

Skadesituasjonen de tre siste årene

Våren 2020 ble to voksne rein dokumentert/antatt drept av bjørn i Karasjok og to voksne rein ble dokumentert/antatt drept av bjørn i Sør-Varanger. I 2020 ble åtte sau dokumentert/antatt drept av bjørn i Bardu.

I Evenes ble det dokumentert/antatt sju bjørnedrepte sau i juni 2019, det ble i samme skadesituasjon også dokumentert/antatt tre i Tjeldsund kommune. skadevolder ble felt ved skadefelling. Etter dette har det ikke vært dokumentert tap til bjørn i dette området, eller ellers i samarbeidsområdet.

I Sør-Varanger ble 28 sau dokumentert/antatt drept av bjørn sommeren 2019. Her ble tre bjørner felt ved skadefelling. Høsten 2019 ble to sau dokumentert/antatt drept av bjørn i Bardu.

I Troms ble det i 2018 dokumentert/antatt 71 sau drept av bjørn, dette i Bardu. I samarbeidsområdet i Nordland ble det ikke dokumentert tap til bjørn beitesesongen 2018. I Finnmark ble sju rein dokumentert/antatt drept av bjørn.

Konklusjon

Sekretariatet viser til at rovviltforliket er tydelig på at man skal ta ut bjørn som utgjør et skadepotensial utenfor binneområdene. Det er viktig å ha en kvote som gir handlingsrom for å ta ut skadevoldende bjørn i sommersesongen. Sekretariatet viser til at antallet registrerte individer av bjørn ligger forholdsvis stabilt og at skader forårsaket av bjørn forekommer med varierende skadeomfang. Erfaring viser at man enkelte år kan få svært omfattende skader på sau forårsaket av

bjørn. Regionen ligger under bestandsmålet for bjørn, det er viktig å i lys av dette gjøre grundige vurderinger i forhold til den enkelte skadefellingssøknad. Sekretariatet anbefaler en skadefellingskvote på tre bjørner i 2021.

25/21 Forvaltningsplan for rovvilt i region 8 – forslag til prosjektplan

Det er rovviltnemnda som skal utarbeide en prosjektbestilling. Statsforvalteren har laget et grunnlag, som ble presentert på møtet. Statsforvalterens presentasjon er gjengitt under. På møtet fikk Statsforvalteren innspill fra rovviltnemnda og fra andre møtedeltagere. Innspillene som er mottatt tas med i det videre arbeidet med prosjektbestillingen. Sekretariatet tar fortsatt imot innspill til prosjektbestillingen, både fra rovviltnemnda og fra andre interessenter. Stikkord for innspillene som ble gitt på møtet var:

- Den todelte målsettingen sidestiller rovdyr og beitedyr, viktig å balansere
- Tradisjonell kunnskap er viktig, mulig samarbeid med Samisk høyskole i Kautokeino
- Viktig med nabolandsamarbeid
- Egne arbeidsgrupper for ulike temaer i forvaltningsplanen
- Forvaltningsplanen bør også ta for seg havørn
- Dyrevelferd og dyrehelse bør vektlegges sterkt
- Bør ikke stresse prosessen, viktig å få en god plan, bør være fysiske møter
- Differensiert forvaltning er en stor utfordring som må behandles grundig
- Vil stilles sterke krav til kunnskapsgrunnet for føringer i forvaltningsplanen
- Evaluering av den gamle planen vil bli viktig, rovviltnemndas årlige evalueringer gir grunnlag
- Planen må beskrive reindriftsfaglig tradisjonell kunnskap, men også de sosiale aspektene ved utfordringene ved at rovvilt utgjør en trussel mot næringsgrunnet, kultur og dyrevelferd
- God tilrettelegging for bred medvirkning, også på samisk, blir viktig

Rullering forvaltningsplan - prosjektbestilling

Lisa Bjørnsdatter Helgason
Iris Hallen

Fylkesmannen i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmarkku fylkkamánni
Tromssan ja Finmarkun maaherra

8. apr 2021

Foto: S. Wilkan

© Fylkesmannen i Troms og Finnmark 2

Prosjektbestilling

- Rowiltnemnda må utarbeide en prosjektbestilling – innspill til denne bestillinga framlegges på dette møtet
- Vi vil ta innspill underveis i møtet (og i etterkant)
- I løpet av april vil vi ansette en prosjektleder som vil utarbeide en prosjektbeskrivelse basert på prosjektbestilling

Foto: S. Wilkan

© Fylkesmannen i Troms og Finnmark 3

Målsetting med forvaltningsplanen

- Det skal utarbeides en regional forvaltningsplan for rowilt som bidrar til en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn i regionen.
- Forvaltningsplanen skal ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser.
- I forvaltningsplanen skal det etableres en geografisk differensiert forvaltning i regionen for jerv, gaupe og bjørn slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rowiltarter.
- Forvaltningsplanen skal vise hvordan rowiltnemnda vil prioritere midler til FKT innenfor regionen.
- Planen skal også gi anbefalinger om bruk av landbrukspolitiske og reindriftspolitiske virkemidler innenfor regionen for å bidra til en samordnet virkemiddelbruk og reduserte tap og konflikter.

Foto: S. Wilkan

© Fylkesmannen i Troms og Finnmark 4

Målsetting med forvaltningsplanen

- Rowiltnemnda vil i rulleringsarbeidet søke tradisjonell kunnskap for best mulig å ivareta beitenæringene samtidig som rowiltbestandene reguleres på bestandsmålene.
- Innenfor den todelte målsettingen om både beitedyr og rowilt, skal planen gi anbefalinger om tiltak som kan redusere tap av sau og rein.
- Planen skal vurdere om dagens forebyggende tiltak, differensierte forvaltning, jaktmetoder, jakttider og økonomiske tilskudd gjør at rowilt reguleres på bestandsmålene, og om tiltakene bidrar til å redusere tapene i beitenæringene.
- Forvaltningsplanen skal vurdere kongeørnas påvirkning på rein- og sauedrift, samt øvrig dyreliv.

Målsetting med forvaltningsplanen

- Planen må gi status for rowiltsamarbeid med naboland, og foreslå måter for styrking av samarbeid og kunnskapsutveksling innen forvaltning og forskning på nordkalotten.
- De sosiale aspektene (*utfordringene ved at rowilt utgjør en trussel mot næringsgrunnlaget, kultur og dyrevelferd*) ved forvaltning av rowilt skal ivaretas på en god måte i forvaltningsplanen.
- Forvaltningsplanen skal bidra til å forebygge og dempe konflikter i regionen.

Foto: S. Wikan

© Fylkesmannen i Troms og Finnmark 5

Forslag til prosessplan:

- Prosjekt forvaltningsplan for rowiltregion 8 skal gjennomføres i henhold til foreslått tidsplan – vist sist møte, men justert pga. koronasituasjonen.
- Viktig å kunne ha fysiske dialogmøter.

Foto: S. Wikan

© Fylkesmannen i Troms og Finnmark 6

Tidsplan	Oppgaver	Kommentarer
Mars	Forberedelser, utarbeide prosessplan som vil bli forelagt for rowiltnemnda på neste møte	Kontakt med miljødirektoratet, avklaringer finansiering og krav til prosess
April	Ansette prosjektarbeider, oppstartsmøte, dialogmøter	Invitere organisasjoner og andre til å gi innspill, referansegruppe, konsultasjon Sametinget
Mai-oktober	Utarbeide forslag til ny plan, dialogmøter	Dialog med brukergrupper
Oktober-november	Høring	Bred høring
November-januar	Vurderer innkomne uttalelser, utarbeide endelig plan som oversendes til faglig gjennomsyn	Rowiltnemnda sender endelig plan til Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet for faglig gjennomsyn
Februar	Endelig plan stadfestes av rowiltnemnda	

© Fylkesmannen i Troms og Finnmark 7

Foto: S. Wilken

Forslag til prosessplan

- Utarbeide prosjektbeskrivelse.
- Etablere kontakt med Sametinget for å lage plan for konsultasjon. Gjennomføre konsultasjonen under prosessen.
- Lage en plan for medvirkning og informasjon ved bruk av ulike kommunikasjonsformer og brukergrupper.
- Gjennomføre dialogmøter.
- Foreslå en metode for å kartlegge/systematisere tradisjonell kunnskap som best mulig ivaretar beitenæringen samtidig som rovviltbestanden reguleres på bestandsmålene.

© Fylkesmannen i Troms og Finnmark 8

Foto: S. Wilken

Forslag til prosessplan

- Legge frem forslag til ny forvaltningsplan for rovviltnemnda.
- Sende forslag på forvaltningsplan på høring.
- Vurderer innkomne uttalelser og utarbeide endelig plan.
- Sende nemndas utkast til forvaltningsplan videre til Miljødirektoratet og Landsbruksdirektoratet.
- Utarbeide nytt forslag til forvaltningsplan på bakgrunn av innspill fra direktoratene og legge den frem for rovviltnemnda til endelig vedtak.
- Offentliggjøre den endelig vedtatte forvaltningsplanen innen utgangen av februar 2022.
- Levere statusrapport i henhold til fremdriftsplan på hvert møte i rovviltnemnda.

© Fylkesmannen i Troms og Finnmark 9

Foto: S. Wilken

Samarbeid, dialog og høring

- Rovviltnemnda skal samarbeide med tilgrensende forvaltningsregioner
- Kommuner, enkeltpersoner, grupper og organisasjoner skal medvirke i prosessen, konsultasjon Sametinget.

© Fylkesmannen i Troms og Finnmark 10

Foto: S. Wikan

© Fylkesmannen i Troms og Finnmark 11

Organisering og ansvar

- Prosjektleder har ansvar for utvikling av prosjektet innenfor de rammer som er gitt i prosjektbestilling av rovviltnemnda.
- Prosjektleder får faglig støtte fra de øvrige ansatte i faggruppe vilt, seksjonsleder vilt og motorferdsel og miljødirektør.
- Prosjektbeskrivelse skal godkjennes i rovviltnemnda.
- Prosjektbeskrivelsen definerer aktiviteter, tidsfrister og leveranser som beskriver hvordan prosjektet skal oppfylle samfunns mål, effektmål og resultatmål.
- Direktør for miljøavdelingen og seksjonsleder vilt og motorferdsel har det overordnede ansvar for å følge opp prosjektleder.
- Rovviltnemnda skal godkjenne planen.

26/21 Kadaverundersøkelse av rein i Finnmark – bør SNO endre praksis?

– Vedtak –

Rovviltnemnda tar SNO sin orientering på møtet i dag til orientering.

Her legger ikke sekretariatet frem forslag til vedtak. Problemstillingen har vært tatt opp flere ganger tidligere. Vi gjengir siste behandlinger av denne problemstillingen.

I sak 44/18 vedtok rovviltnemnda å sende brev til Klima og miljødepartementet. Brev datert 1.11.2018 *Rovviltnemnda i region 8 melder behov for styrket SNO i Finnmark* hadde slikt innhold:

Rovviltnemnda for region 8 hadde møte i Vadsø den 12.10.2018. På møtet var flyttsamelagene fra Polmak, Kautokeino og Karasjok representert. Der var også Sametinget og Finnmark bondelag representert. Blant temaene som ble tatt opp på møtet var kadaverdokumentasjon og registrering av rovvilt.

Det ble for rovviltnemnda klart at SNO i Finnmark ikke har kapasitet til å dokumentere rovvilttap i felt, slik reindriften ønsker. Åstedsbefaring på skadestedet er det normale ellers i landet. I dag er det vanlig praksis i Finnmark at reindriften om vinteren må ta kadavrene ned fra fjellet, og mellomlagre disse i containere før SNO-personell undersøker disse. Dette gjør at en tar maten fra rovviltet som har drept reinen. Rovviltet må da drepe en ny rein.

Manglende åstedsbefaring gjør at SNO mister helhetsbildet, og dermed muligheten for å se flere kadaver i sammenheng, ut fra hvor og hvordan de ligger. Det gjør at kadaver som ved åstedsbefaring hadde blitt satt til «antatt rovvilt», ikke når opp i denne kategorien når de er fjernet fra stedet. Antall kadaver dokumentert/antatt rovvilt blir da færre enn de ville blitt ved kontroll i felt.

I reindriften er det ikke tiltro til rovviltregistreringer. Det må settes inn langt større ressurser på å dokumentere ynglinger av gaupe og jerv, på å samle DNA fra bjørn og på å registrere ørnebestanden.

Rovviltnemnda viser til en foreslått styrking av rovviltarbeidet over statsbudsjettet. Vi melder i den forbindelse et behov for mer ressurser til feltarbeid for SNO og rovviltkontakter i Finnmark.

Klima- og Miljødepartementet svarte på dette brevet i brev av 14. februar 2019, *Svar om Statens naturoppsyn i Finnmark*:

Vi viser til brev fra rovviltnemnda i region 8 (Troms og Finnmark) av 1. november 2018, der det meldes om behov for styrking av Statens naturoppsyn (SNO) i Finnmark. Rovviltnemnden peker særlig på SNOs kapasitet til å dokumentere rovvilttap, utfordringer med å frakte kadaver ned fra fjellet for undersøkelse, at manglende åstedsbefaring gjør at dokumentasjonen av rovviltskader blir mer usikker samt at det må settes inn større ressurser for rovviltregistreringer for å øke tilliten til dette arbeidet. Departementet har vært i kontakt med Miljødirektoratet om dette, og under følger en nærmere vurdering av saken.

Skadedokumentasjon på rein i Finnmark er en viktig og omfattende oppgave for SNO. De fleste kadavre blir funnet og rapportert inn på vinter- og vårbeite, og det rapporteres fra mange ulike sidaenheter. Områdene er store og funnplasser av kadavre kan være vanskelig tilgjengelige. Videre er vær- og føreforhold ofte vanskelige. Kadavre kan være vanskelig å gjenfinne dersom de ikke ivaretas ved funn. I stor grad er kadavrene helt frosset og må tines før de kan undersøkes med henblikk på tapsårsak.

Med grunnlag i disse utfordringene, og for at sidaenheter under til dels lange flyttinger vinter og vår skal ha et enkelt system å forholde seg til, drifter SNO en ordning med meldingssentral for kadavre. Dette innebærer at reingjeterne kan melde inn kadaverfunn på et fast telefonnummer uansett hvor de er, ivareta og merke kadavrene, og legge dem inn på faste mottak når de reiser inn til bygda. SNO kan så tine opp kadavrene og gjennomføre undersøkelsene. Dette er en praktisk ordning som er utprøvd og tilpasset over mange år. SNOs oppfatning er at ordningen i all hovedsak blir sett på som positiv i reindriftsnæringa i Finnmark. SNO prioriterer feltkontroller og kan bidra med frakt av kadaver når det haster, for eksempel ved store, akutte rovdyrangrep og ved søknader om skadefellingstillatelser.

Departementet får opplyst at SNO ikke kan se at det er grunnlag for å hevde at kadaver "som ved åstedsbefaring ville blitt satt til "antatt rovvilt" ikke når opp i denne kategorien fordi de blir fjernet fra åstedet". Instruksene ved dagens praksis er at observasjoner av vesentlige spor tegn blir fotografert av finneren og blir vektlagt i SNO sin dokumentasjon. Tiden er en viktig faktor i skadedokumentasjonsarbeidet. Lange avstander og utfordrende værforhold vil kunne føre til at det tar tid før SNO-personell er på skadestedet, og viktige spor tegn på kadaver og i terrenget kan bli svekket av åtseletere og vær og vind.

Det kan ikke utelukkes at nedfrakting av kadaver fra terrenget kan føre til økte tap fordi tilgjengelig mat blir fjernet fra terrenget. Samtidig har SNO opplyst at det heller ikke kan utelukkes at rovvilt skyr kadaver som er undersøkt av mennesker i felt.

Rovviltregistreringene i Finnmark gjennomføres med feltinnsats etter samme metodikk som i resten av landet. SNO mottar også meldinger om rovviltaktivitet fra publikum, og reieneerne er på den måten en viktig ressurs i overvåkingsarbeidet. I Finnmark er det slik at det ikke bor eller ferdes mennesker i alle områder hvor det er gaupe, typisk i kyststrøk hvor det ikke er vinterbeite for rein.

Det blir derfor hver vinter brukt ressurser i regi av SNO til aktiv leteaktivitet etter gaupefamilier i slike områder. Økt ressursbruk vil øke sikkerheten i bestandsdataene, men vi har fått opplyst av SNO at det ikke er grunnlag for å mene at dagens overvåking er utilstrekkelig.

Departementet kan etter dette ikke se at dagens systemer og ressursbruk medfører større usikkerheter i dokumentasjonen av rovviltskader eller rovviltregistreringer for øvrig. Dersom rovviltnemnda ønsker nærmere orienteringer om det arbeidet som gjøres eller har konkrete innspill til nye tiltak eller endringer i kadaverdokumentasjon eller overvåkingsarbeidet, anmoder departementet nemnda å ha dialog med SNO og Rovdata om dette.

Rovdata holdt en presentasjon for rovviltnemnda den 23. september 2020. I e-postdialog med Rovdata i forkant av presentasjonen satte sekretariatet da opp - *fordeler og ulemper med at kadaver bringes ned for undersøkelse av SNO*, som ett av flere «stikkord» for presentasjonen. Rovdata skrev at de ikke kan svare på saken om kadaver og SNO.

Sekretariatet viser også til SNO sin presentasjon om *Skadedokumentasjon rein Finnmark* holdt på Rovviltnemndas møte i Alta 29. mai 2018.

Statens Naturoppsyn ved Magne Asheim holdt på møtet 25.3.2021 en ny presentasjon om skadedokumentasjon på rein i Finnmark:

Skadedokumentasjon rein Finnmark

Rovviltnemda 25. mars 2021

Magne Asheim - regionalt rovviltansvarlig- SNO-Finnmark

Utfordringer om vinteren

- Undersøkelse på funnstedet er det beste, men det er ofte ikke mulig å få gjort:
  - Lange avstander
  - Forstyrrelse av reinflokkene hvis SNO drar dit på egen hånd
  - Frosne kadaver må ofte tines for undersøkelse
- Reineiere sikrer ofte kadavrene ved gjeterhyttene
  - Tar egne bilder fra funnstedet
  - Tar kadavrene med hjem ved vaktskifter og frakter dem til SNOs kontainere

Reinkadaver i Finnmark

- SNO drar ofte ut i felt ved:
  - Akutte eller store skader (mange)
  - Søknader om fellingstillatelse
  - Siidaen ønsker at vi kommer
- SNO skal være imøtekommende og dra ut til siidaer som melder om rovdyrproblemer og som ønsker oss ut i felt

Meldingssentralen - skadedokumentasjon rein

- Virksom i perioden **januar til juni** hvert år siden 2000
- Betjent i vanlig arbeidstid (mandag - fredag 08.00 - 15.30)
- Betjent på telefon **95 81 39 08**
- Bemannet av en person med god kjennskap til reindriften, som snakker samisk og som har nødvendig fagkunnskap om kadaverundersøkelser

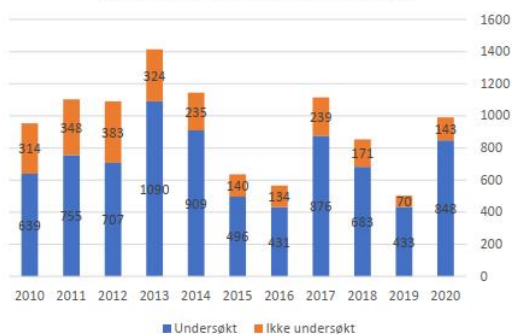

Reinkadaver i Finnmark

Innmeldte reinkadaver i Finnmark

Reinkadaver 2020

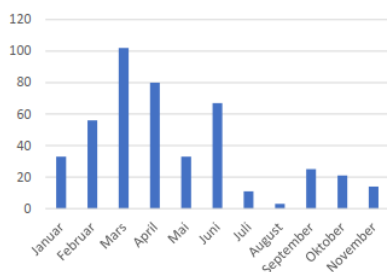

Naturoppsyn.no

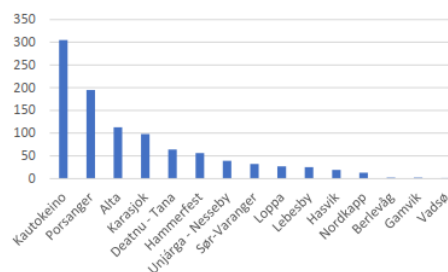
Reinkadaver i Finnmark 2020

Innmeldte reinkadaver

Innmeldte reinkadaver

Naturoppsyn.no

27/21 Forum – beitedyr og rovvilt

Forum for informasjonsutveksling mellom beitenæring, forskning og rovviltforvaltning. De som ønsker, får holde presentasjon eller ha taletid på dette forumet. Her gjengis presentasjonene som ble holdt under forumet.

Rovviltforvaltning – utfordringer og muligheter, fra en reineiers perspektiv, v/Berit Kristine Utsi, Kautokeino Flyttsamelag

Reindrifft og rovvilt i Vest-Finnmark

Forum beitedyr og rovvilt
Rovviltnevndasmøte 25.03.2021
Berit Kristine Utsi, Kautokeino Flyttsamelag

Reindrifften i Vest-Finnmark

- ▶ Kautokeino Flyttsamelag er ett lokallag under NRL, for reineiere i Vest-Finnmark.
- ▶ Vest-Finnmark består av 28 reinbeitedistrikt, 212 siidaandeler og det er tilknyttet 1535 reineiere til siidaandelene.
- ▶ Reintallet i Vest-Finnmark pr 31.3.2020 var 79000
- ▶ Tap til rovvilt i 2019/20 var på 42825 rein, av dette ble 11099 rein erstattet
- ▶ Fordeling av tap på rovviltart:
  - ▶ Ørn 48%
  - ▶ Jerv 23%
  - ▶ Gaupe 25%
  - ▶ Ulv 2%
  - ▶ Bjørn 2%

Reindrift og rovviltforvaltningen

- ▶ Utfordringer knyttet til tilliten mellom rovviltforvaltningen og reindriftnæringen
- ▶ Behov for økt dialog
- ▶ Manglende tiltro til tellinger og estimert antall rovvilt i områdene
- ▶ Reineiernes tips blir i liten grad fulgt opp
- ▶ Utfordringer i forhold til dokumentasjon av tap

Registrering av rovvilt

- ▶ Er utvikling i riktig retning at registreringer i Finland er tilgjengelig på Rovbase
  - ▶ Viktig med økt samarbeid med Finland i forhold til registrering og forvaltning
  - ▶ Samarbeid om skadefelling
- ▶ Scandobs
  - ▶ Bra tanke og utgangspunkt, men lite brukt av næringen
  - ▶ Spor som er meldt inn, blir ikke fulgt opp
- ▶ Manglede forståelse for bestandstall, sett i forhold til reindriftenes observasjoner
- ▶ Dagens system for registrering av rovvilt er ressurskrevende og usikker

Kadaverdokumentasjon

- ▶ Utdfordrende og krevende å finne kadaver egnet for dokumentasjon
- ▶ Ekstra arbeid og merutgifter knyttet til søk og frakt av kadaver
- ▶ Åstedsundersøkelser vil gi bedre informasjon om hendelsesforløp og medføre økt mulighet for registrering av rovviltbestanden
- ▶ Manglende utsyr og kunnskaper for å dokumentere med bilder selv
- ▶ Kadaver fjernes/gjemmes av rovviltet, bare spor blir igjen
- ▶ Forskjellig system mellom fylkene føles urettferdig
- ▶ Kan være tapsdrivende
- ▶ Manglede informasjon om retningslinjer og rutiner
- ▶ Behov for økt dialog mellom næringen og SNO

Forvaltning av ørn

- ▶ Ingen forvaltning av ørn i dag
- ▶ Forårsaker høye tap, nesten 50% av omsøkt tap
- ▶ Mangelfull registrering
- ▶ Skadefelling, regelverket for strengt, og lite hensiktsmessig

Uttak av rovvilt

- ▶ Bestandsregulering nødvendig
- ▶ Liten effekt i ordinær jakt av gaupe og jerv
  - ▶ behov for ekstraordinærtuttak og skadefelling
- ▶ I større grad rekrutere og lære opp reindriftsutøvere til jakt på rovvilt

Giitu beroštumi ovddas

Takk for oppmerksomheten

Varanger Reinsamslag, Orientering v/ Inger Anita Smuk

Lisensfelling jerv, kvotejakt gaupe og skadefelling jerv og gaupe – en jeger forteller
Jeger Asle Myrheim forteller.

Orientering fra prosjektet Næring og rovvilt i Finnmark

AKTIVITETER VÅR/SOMMER 2021

Nærings og Rovvilt i Finnmark –
Ealáhus ja boraspiret Finnmarkkus

ROVVILTSKOLEN FOR NATURBRUKSSKOLENE I FINNMARK

- DNA ANALYSE PÅ LAB, SØK PÅ INDIVIDER PÅ ROVBASEN
- FORELESNINGER MED TEMA ROVVILT OG FORVALTNING
- KADAVERUNDERSØKELSE MED SNO
- ROVDYRKASSE
- TUR TIL BJØRNEHI
- OPPSETT AV HÅRFELLE OG VILTKAMERA

FORSKERLAB – NIBIO SVANHOVD

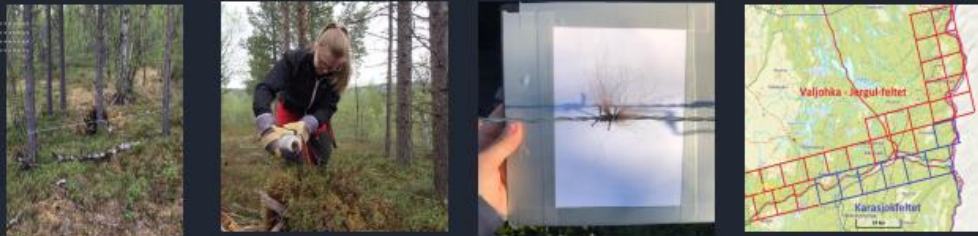
- GENETIKK
- ROVDYR FORVALTNING
- ROVDYR ADFERD
- LABORATORIE ARBEID
- Analysering av bjørne-DNA
- ROVDYRKASSE

KURS I SKADEFELLING 2021

- KURS I SKADEFELLING FOR NYE MEDLEMMER
  - 4 nye i Tana
  - 7 nye i Sør-Varanger
- VIDEREGÅENDE KURS
- ADMINISTRATIVT BEREDSKAPSKURS

BJØRNEHÅRFELLER 2021

- JUNI – AUGUST
- NYTT FELT FRA JERGUL TIL VALJOHKA
- ANAJOHKA FELTET PRIORITERES IKKE I 2021
- RESULTATER 2020:
  - 55 hårprøver samlet inn
  - 8 bjørner identifisert, 7 kjent fra før, 1 nytt individ
- ELGJEGERHÅRFELLER 2020:
  - 18 hårfelle prøver samlet inn
  - 9 skitprøver samlet inn
  - 4 bjørn identifisert, 3 kjente fra før, 1 nytt individ

TEMA DAGER BARN OG UNGE

STØTTE TIL GJENNOMFØRING AV JEGERPRØVE FOR REINDRIFTSUTØVERE OG SAUEBØNDER.

Næring og Rovvilt i Finnmark har i samarbeid med fylkeskommunen bedret en økonomisk støtteordning for reinutøvere og sauebønder som har bedret jegerprøven. Målet er at utøvere som grar jegerprøven vil være med på å bli ansatt på sommer og etter høst og dermed bli kompetent til å gjøre reinutøveren i Finnmark gjennom et annet job.

Hvem kan få gratis jegerprøve?

- Jegerprøve er gratis med eget verk
- Sauebønder som holder produksjonsnivået. De som har fått godkjent vurdering som tilskudd opp til 1000 kroner for å være med på å bli ansatt.

Selv om utøveren har fått og tatt på seg verket er det en utøveren som får å komme til jegerprøven 14 år. Kursdagene vil derfor være 14 år eller eldre.

Hvordan fungerer støtteordningen?

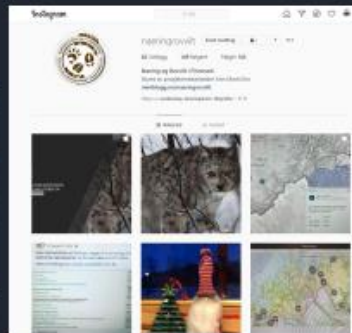
Ordningen fungerer slik at utøveren vil bli tilbudt et stipend og godtgjørelse i samarbeid med fylkeskommunen for hvert gjennomført. De som har fått godkjent utøveren, gjennomført og bedret jegerprøven får samme behandling for utøveren som utøveren eller jegerprøven for prosjektet. Målet er at det skal med fylkeskommunen i Finnmark kan videre informere og utbetale det aktuelle beløp.

Utøveren vil bli tilbudt en stipend og godtgjørelse av det samme beløp som 1000 kroner per utøveren. Denne summen utbetaler fylkeskommunen. Kjøp av jegerprøven, kursdagene og utøveren vil bli tilbudt slik som før. Det er ingen utøveren.

ANDRE TILTAK SOM PROSJEKTET HAR FÅTT STØTTE TIL

- STØTTE TIL GJENNOMFØRING AV JEGERPRØVEKURS FOR REINEIERE OG SAUEBØNDER
- STIMULERINGSTILTAK – JERV
- ARENA ROVVILT
- OPPRETTHOLD AV INTERKOMMUNAL BJØRNEHUND EKVIPASJE
- ROVVILTSKOLEN HØSTEN 2021

FØLG MED PÅ PROSJEKT NÆRING OG ROVVILT I FINNMARK

- FACEBOOK: NÆRING OG ROVVILT I FINNMARK
- INSTAGRAM: NÆRINGROVVILT
- BLOGG: NÆRINGROVVILT

Klubbvik beitelag – Gaupejakt i Finnmark

Har sendt brev til Rovviltnemnda i region 8, med slikt innhold:

Rovviltnemnda gjorde et vedtak om ordinær jakt, som gjalt noen kommuner i B områdene i vest Finnmark. Klubbvik beitelags B område mellom Jakobselv og Varangerbotn var ikke med. Vi har hatt en gaupe som har etablert seg i området og har vært her siden november 2020. SNO har registrert 4 rein tatt av gaupe i området. Det er ikke søkt etter kadaver, så tallet er mye høyere. Det har vært små flokker med rein i området hele vinteren. Gaupa er jevnlig innom eiendommen min, og 2 av reinene som er registrert er tatt her.

Jeg vil personlig ha store problemer ved utslipp av sau og lam, da ingen områder er sikre.

Totalt i området beitet det 3845 dyr for Klubbvik beitelag i 2020, og ca 1000 villsau fra Nesseby villsaulag. Dette gjør området til det største saubeite i Finnmark. Potensialet for tap er derfor veldig stort. Ved at gaupa har tatt rein i området hele vinteren har det tiltrukket seg jerv. Vi har sett spor etter en liten jerv som sikkert er en hun. Den kan finne på å yngle i hovedbeite vårt.

Vi har søkt skadefelling på gaupe. Men har fått avslag. Dette er det bare reindrifta som kan få ved akutt skade. Reinbeitedistrikt 6 er kontaktet av statsforvalteren. De ville ikke ha felling i dette området.

På jaktkvoten for Finnmark er det 2 gauper. Det er ikke skutt noen som jeg er kjent med. Vi vil be viltnemnda utvide jaktområdet, på første møte, slik at vårt område kommer inn i ordinær jakt de siste dagene av jakttiden.

Aktuelle saker region 8

25. mars 2021

Siv Grethe Aarnes, seniorrådgiver, Viltseksjonen

- ❖ Ekstraordinære uttak jerv
- ❖ Kongeørnprosjektet- status
- ❖ Oppdrag om flytting av binne i Bardu kommune

Miljødirektoratet.no

Faggruppe - rovvilt

Susanne Hanssen - faggruppekoordinator
Siv Grethe Aarnes
Anders Braa
Kjell Vidar Seljevoll
Elisa Keeling Hemphill
Terje Bø
Ole Roar Davidsen

Kontaktperson og oppfølgingsansvar

Siv Grethe Aarnes (region 1, 2 og 8)

Anders Braa (region 3, 6 og 7)

Kjell Vidar Seljevoll (region 4 og 5)

Knut Morten Vangen - seksjonsleder, viltseksjon
Nils Kristian Grønvik - Jurist
Lise Rognes - Jurist
Gudrun Syrstad - Jurist
Veronica Sahlén - seksjonsleder, SNO seksjon rovvilttiltak
Jan Paul Bolstad - seksjonsleder, SNO seksjon rovvilttdok.

Miljødirektoratet.no

Miljødirektorates vakttelefon

- Miljødirektoratet har vakttelefon for rovvilt **977 87 000**
  - Susanne, Anders, Kjell Vidar og Siv Grethe
  - Akutte hendelser knyttet til rovvilt
  - Pressehenvendelser
- kl. 06.00 til 22.00.
- SMS som sendes til vakttelefonen videresendes automatisk på e-post til relevante saksbehandlere.

Miljødirektoratet.no

Ekstraordinære uttak

Lisensfellingsperioden på jerv avsluttes 15. februar for å unngå at mordyr felles fra valper.

Etter den 15. februar gjennomføres kun ekstraordinære uttak som vedtas av Miljødirektoratet

- oppdraget gis uten unntak til det statlige fellingslaget v/Statens naturoppsyn (SNO).

Miljødirektoratet.no

Ekstraordinære uttak

- Felling av enkeltindivider av rovvilt i spesielt skadeutsatte områder (enkeltuttak), eller
- For å forhindre etablering av reproduksjon i områder der dette er uønsket (hi-uttak).
- Skal i utgangspunktet være et komplement i områder hvor lisensfelling ikke har gitt ønsket resultat med særlig fokus på de hensyn som er beskrevet ovenfor.

Miljødirektoratet.no

Ekstraordinære uttak av jerv i region 8 vinter 2020

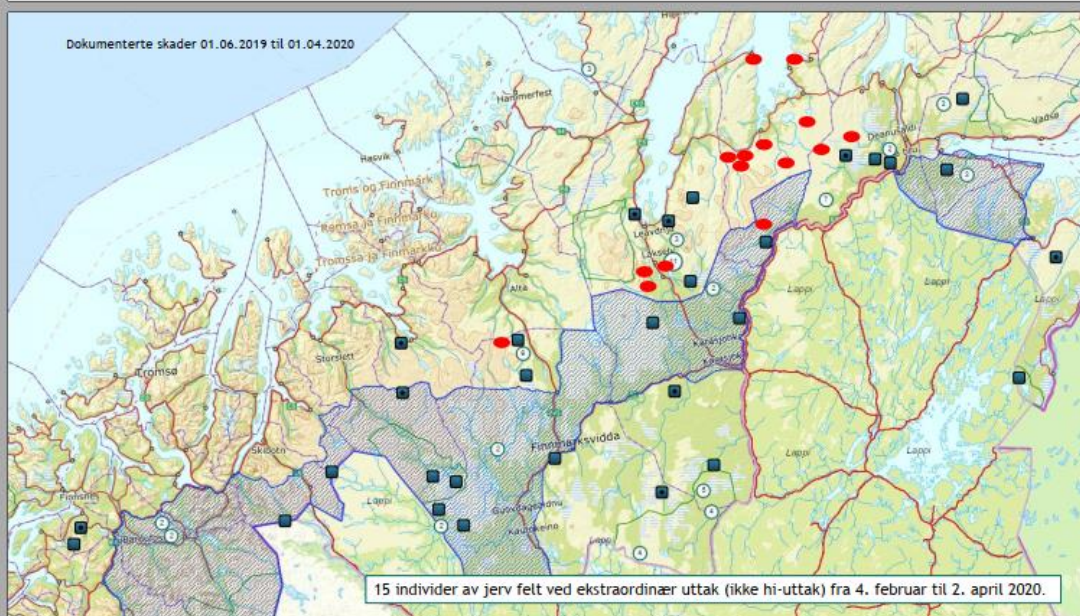

Lisensfelling 2019/2020:

- Kvote på 34 jerv
- Lav uttelling
  - 3 individer i Troms
  - 0 i Finnmark

Ekstraordinære uttak av enkelt dyr

- SNO gjennomførte uttak av 15 jerv i Finnmark (4. feb. til 2. april)

Ekstraordinære uttak av jerv i region 8 vinter 2021

Lisensfelling 2020/2021:

- Kvote på 40 jerv
- Lav uttelling
  - 10 individer i Troms
  - 1 i Finnmark

Ekstraordinære uttak av enkelt dyr

- Et vedtak 31. januar
  - Kvote på 5 jerv
  - Felte 1 hannjerv i Tana (dårlig værforhold)

Lisensfelling 2019/2020:

- Kvote på 34 jerv
- Lav uttelling
  - 3 individer i Troms
  - 0 i Finnmark

Ekstraordinære uttak av jerv i region 8 vinter 2021

Behov for immobilisering etter 15. februar

- Ved gjennomføring av uttak etter 15. februar er det nødvendig å med sikkerhet kunne bestemme kjønn og reprodutiv status (lakterende eller ikke-lakterende) før jerven avlives.
- Det er i praksis ikke mulig å kjønnsbestemme enkelt dyr av jerv ved observasjon på avstand.
- For å undersøke dette kreves det immobilisering av enkelt individer av jerv, før avlaving gjennomføres
  - Dette krever tilgang på en fagansvarlig veterinær i følge regelverket.

Ekstraordinære uttak av jerv i region 8 vinter 2021

På grunn av uavklarheter i forhold til regelverket, har SNO ikke hatt mulighet til å ha med veterinær på ekstraordinære uttak etter 15. februar i år.

Dette har medført at vi ikke har fått gjennomført de planlagte ekstraordinære uttakene (av enkelt dyr) i region 8.

Gjennomføring av hiuttak er ikke avhengig av bruk av immobilisering, og **vil vurderes og følges opp på ordinær måte.**

Ekstraordinære uttak av jerv i region 8 vinter 2021

STATUS NÅ

SNO og Veterinærinstituttet innleder et samarbeid denne våren.

Det er kommet dit at vi nå planlegger for ekstraordinært uttak av enkelt individer på Varangerhalvøya like etter påske.

Overvåkning av jerv og hi-uttak 2021

- Overvåkningssesongen har startet og vi starter snart med vurderinger på uttak av ynglinger.
- Vurderingene gjøres fortløpende
  - Etter hvert som resultater fra overvåkingen og annen informasjon kommer inn
  - Tett dialog med SNO

Miljødirektoratet.no

Status kongeørnprosjekt i Troms/Finmark

KLD 5. juni 2019

- Inntil videre ikke er aktuelt å innføre endringer i regelverket om skadefelling av kongeørn.
- Arbeidet med å iverksette forskningsprosjektet skal gjenopptas

Anbudskonkurranse 5. mai 2020

- Samarbeid med Sametinget og NRL.
- Mottok 1 tilbud innen fristen, fra NINA.
- Tilbudet tilfredsstilte ikke alle vilkårene:
  - Foreligger ikke en samarbeidsavtale med ett eller flere reinbeitedistrikt
  - Manglende utdyping av hvordan tradisjonell kunnskap kan inngå som integrert del av forskningsprosjektet.

Miljødirektoratet.no

Status kongeørnprosjekt i Troms/Finmark

Møte med NINA mai 2020

- NINA har startet dialog med to aktuelle reinbeitedistrikt som egner godt i forhold til kriteriene for forskningsprosjektet
- Henvendelser til aktuelle forskningsinstitusjoner (Samisk høyskole og Senter for samiske studier ved UIT) om samarbeid om tradisjonell samisk kunnskap har vært resultatløse
- Vi gav NINA frist til løsninger fram til over sommerferien

Møte med NINA august 2020

- Fått endelig avslag fra de to foretrukne reinbeitedistriktene
- Løsning: NINA vil ha dialog med andre reinbeitedistrikt som har meldt en foreløpig interesse
- Når det gjelder muligheten for å integrere tradisjonell kunnskap er det ingen endringer i status.
- **Nytt statusmøte i september**

Miljødirektoratet.no

Status kongeørnprosjekt i Troms/Finmark

Møte med NINA september 2020

- NINA gjennomgikk alle reinbeitedistriktene som ble nevnt i konkurransegrunnlaget.
- Alle reinbeitedistriktene er «kvittert ut»
  - enten uaktuelle (logistikk, lav kongeørnforekomst)
  - ikke interesserte i et samarbeid.
- NINA kom med forslag om andre studieområder til prosjektet.

Møte med NRL og Sametinget mars 2021

- Sametinget går en ekstra runde for å forsøke
  - å få med et fagmiljø på tradisjonell samisk kunnskap
  - å finne et aktuelt reinbeitedistrikt i Troms/Finmark med kort frist.
- Hvis ikke dette går var møtet åpen for at prosjektet kunne etableres utenfor Troms/Finmark.
  - I så fall er det mulig man må gå en ekstra runde med KLD og evt ny utlysning.

Miljødirektoratet.no

Oppdrag om flytting av familiegruppe av brunbjørn-Bardu kommune

Klima- og miljødepartementet ga 7. august 2020 Miljødirektoratet v/Statens naturoppsyn i oppdrag å forsøke å flytte en bjørnebinne (med ID TR46) og hennes to unger fra et beiteprioritert område i Bardu kommune, til et egnet område.

Videre at flyttingen skal skje innenfor rammer som Miljødirektoratet anser som faglig, herunder dyrevelferdsmessig, forsvarlige.

Miljødirektoratet.no

Oppdrag om flytting av familiegruppe av brunbjørn-Bardu kommune

Miljødirektoratet v/SNO bestilte og mottok faglige vurderinger fra

Høgskolen i Innlandet:
Veterinærfaglig vurdering av gjennomføringen av flyttingen

Det skandinaviske bjørneprosjektet:
Faglig vurdering: atferd, biologi og økologi fram til høgang som kan ha betydning for planlegging og gjennomføring av flyttingen

Miljødirektoratet.no

Oppdrag om flytting av familiegruppe av brunbjørn-Bardu kommune

Miljødirektoratets vurdering og konklusjon

Ikke faglig forsvarlig å gjennomføre forsøk på immobilisering og flytting av bjørnebinne med unger i Bardu høsten 2020.

Miljødirektoratet v/SNO vil forsøke å forvaltningsmerke bjørnebinna med GPS-sender høsten 2020, for gjennomføring av flytting av den aktuelle binna våren/sommeren 2021.

Miljødirektoratet.no

Oppdrag om flytting av familiegruppe av brunbjørn-Bardu kommune

Forvaltningsmerking av TR46

Utfordring: Det er ikke gjort observasjoner av verken skade eller familiegruppen siden begynnelsen av juli.

Miljødirektoratet.no

Oppdrag om flytting av familiegruppe av brunbjørn-Bardu kommune

Ekstra innsats

- plassert ut en rekke viltkamera
- SNO har hatt feltpersonell med spesialtrente sporhunder til stede i området.
- Det ble også samlet inn prøver for DNA-analyser.

17. september ble det av SNOs lokale rovviltkontakt observert en binne med unger i **Dividalen** og DNA-analyser fra avføringsprøver innsamlet fra disse kunne senere bekrefte at dette var binne TR46 og hennes unger.

Miljødirektoratet.no

Oppdrag om flytting av familiegruppe av brunbjørn-Bardu kommune

Familiegruppen ble ikke lokalisert slik at det ble aktuelt for radiomerking før 21. september og forsøk på immobilisering avsluttet (av hensyn til endringer i fysiologi og forberedelse til higanng).

Status nå

På bakgrunn av innmelding av andre synsobservasjoner av binne med to unger, vurderer SNO at binnen har gått i hi i av Dividalen.

Miljødirektoratet.no

Oppdrag om flytting av familiegruppe av brunbjørn-Bardu kommune

Status angående oppdraget

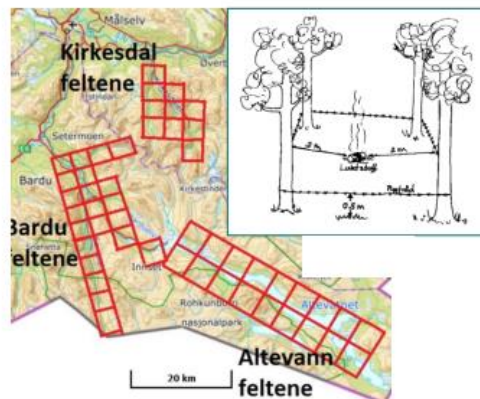
Vi er i dialog med KLD angående oppfølging av dette oppdraget. Endelige vurderinger vil bli tatt etter påske.

Miljødirektoratet.no

Ekstra innsats for å kartlegge antall bjørner i Troms

- Sammen med Statsforvalteren/Nemda er vi med på å støtte hårfelleprosjekt i Troms i regi av NIBIO Svanhovd.
- Innsamling av hår til DNA-analyse for identifisering
- Mer info og foredrag fra NIBIO
- Rapport i november 2021

Miljødirektoratet.no

Takk for meg!

Miljodirektoratet.no

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Forum beitedyr og rovvilt

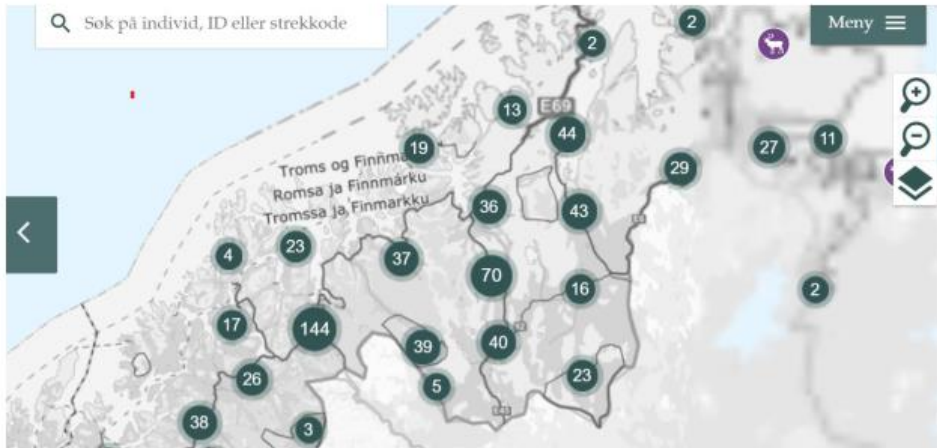
Rovviltnemnda region 8, digitalt møte 25.03.2021

Birgit Dorothea Nielsen, veterinær

- Kort presentasjon av rapporten fra Mattilsynet region Nord med fokus på Troms og Finnmark, beitesesongen 2020 og risikovurdering for 2021
- Mattilsynets virkemidler overfor reindrifta for å bidra til reduksjon av tap til rovvilt

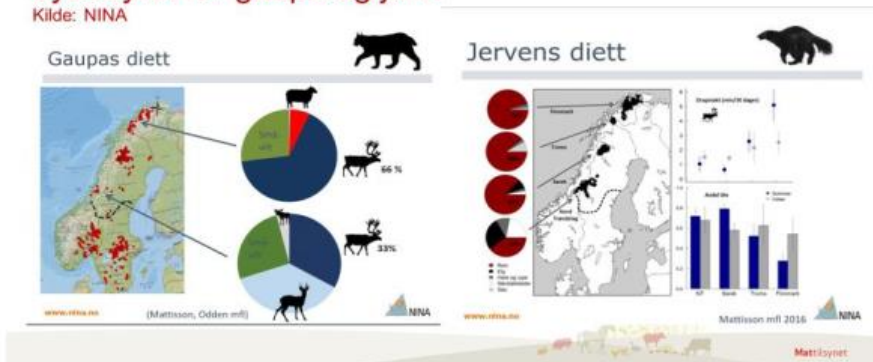
Bildet under viser dokumenterte tap av sau og rein til bjørn, ulv, jerv gaupe og kongeørn fra 1.januar 2020 til 1.mars 2021 i Troms og Finnmark (rovbase). Det er tatt med som en illustrasjon av hvor utbredte tapene er geografisk

Mattilsynet

Over store områder er tamrein det viktigste byttedyret for gaupe og jerv.

Kilde: NINA

Mattilsynet

Mattilsynet

- Tap av rein er høyt både i Nordland, Troms og Finnmark, som har over 80 % av all rein i Norge. Dette utgjør ca 180 000 dyr. All reinen i Nord-Norge er tamrein.
- Tap av rein til rovvilt er et stort dyrevelferdsmessig problem og det berører et svært høyt antall tamrein i Region Nord. Det gir lidelse for dyrene i form av stress når reinsdyrene blir jaget av gaupe, jerv, ørn og bjørn. I tillegg er det store skader og tap av tamrein til rovvilt.

Mattilsynet

- Samla tall for 2019/2020 fra Miljødirektoratet er foreløpig ikke klare, men dokumenterte tap i rovbasse av rein til jerv og gaupe i perioden 1.april 2019 til 1. mars 2020 (11 måneder) er **215 dyr**.
- Om vi sammenlikner dette tallet med forrige år ser vi at for de samme 11 månedene reindriftsåret 2018/2019 var det dokumentert **221 rein** tapt til jerv og gaupe. Da fikk reiene i hele landet erstatning for 17 802 tamrein som kan være tatt av rovvilt i reindriftsåret 2018/2019.
- Det blei søkt erstatning for 65 000 dyr tapt til freda rovvilt dette reindriftsåret.

Mattilsynet

Først fant reindriftssamene tre reinkadavre onsdag ved Čáhppesvárri ca. tre mil vest for Kautokeino tettsted. Når de skulle samle reinflokken på torsdag, fant de ytterligere 11 kadavre. Det er trist å finne så mange drepte reinsdyr, sier reineier Nils Ole Triumf. NRK Sápmi 26.03.2021

Mattilsynet

Forskrift om velferd for småfe

Formålet med forskriften er å legge forholdene til rette for god helse og trivsel hos sau og geit, og sikre at det tas hensyn til **dyrenes naturlige behov.**

Mattilsynet

ofte manglende funn av kadaver i beitesesongen og likevel store tap

- Få meldinger om tap av sau sommeren 2020, likevel for eksempel er det i Nordreisa fem besetninger med lammetap mellom 15 – 20 %. Tre av besetningene beiter i det samme område og besetningene har hatt høye tap over flere år. Det er i tillegg flere andre besetninger med lammetap over 10 % i samme kommune (tall fra OBB).
- Tall fra Nordreisa kommune i Rovbase viser at det er dokumentert 2 rein tatt av jerv og to tatt av gaupe i de to første månedene i 2021. På slutten av 2020 (november – desember) er det dokumentert 5 rein tatt av jerv og en av gaupe. I april 2020 er det dokumentert 2 rein tatt av jerv og en tatt av gaupe.

Mattilsynet

- I sauens beiteperiode er det kun dokumentert 1 sau tatt av gaupe.
- Når tapstallene kommer fram, viser det seg likevel at tapene av sau i Troms og Finnmark er fordelt slik i søknadene om rovvilterstatning: 355 søyer med lam, 59 søyer uten lam og 2147 lam. Dette demonstrerer at det er krevende å finne kadaver i beitesesongen.

Mattilsynet

Antall sauer og lam som totalt er sluppet på beite totalt i Troms og Finnmark: 42 672 sauer, 71 796 lam. Tapsprosent totalt for sau er 2,96%, (1264 dyr) for lam 6,46% (4636). Tall fra OBB.

Tall fra søknad om rovvilterstatning:

I søknadene er det oppgitt et samla tap på 355 søyer med lam, 59 søyer uten lam og 2147 lam.

Det er oppgitt at tapet skyldes: gaupe (544), jerv (766), bjørn (32), ørn (872), freda rovvilt (25), annet (320)

Det vil altså si at det er tapt omtrent 2500 lam og i overkant av 800 søyer man ikke har søkt rovvilterstatning for.

Mattilsynet

- Besetninger som har tap, som Mattilsynets retningslinje «Tap av sau til fredet rovvilt» betegner som høy risikoklasse (mer enn 6 % søyer, 15 % lam og over 10 % på besetningsnivå) fordeler seg slik geografisk (tall fra OBB):
- Nord-Troms: Kåfjord (1), Lyngen (1), Nordreisa (6), Storfjord (1)
- Midt-Troms: Balsfjord (3), Tromsø (3), Senja (5), Salangen (2), Sørreisa (1), Målselv (1), Bardu (3)
- Sør-Troms: Skånland (2), Harstad (1), Gratangen (1)
- Vest-Finnmark: Porsanger (1), Lakselv (2), Alta (2)
- Øst-Finnmark: Neiden (1)

Mattilsynet

Oppsummert risiko for beitedyr i forhold til redusert dyrevelferd på grunn av rovvilt kommende beitesesong

- Bestandene av både jerv og gaupe har økt i Troms og Finnmark. Det er også sannsynliggjort at ulv har tatt rein. **Ulv er streifdyr, det vil variere fra år til år hvor stor risiko for tap vi kan forvente.**
- Rovviltnemnda sin anbefalte kvote på uttak av gaupe blei redusert og i 2020/21 er det sannsynligvis noe usikre registreringstall på grunn av krevende sporingsforhold. **Risiko for tap til gaupe er sannsynligvis uendra.**

Mattilsynet

- Kvote på jerv blei satt til 40 dyr, 12 var felt ved utgangen av jaktseasonen. Både Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet mener at man ikke kan forvente at hele restkvoten blir fylt gjennom ekstraordinære uttak ved hjelp av rovviltforvaltningen i løpet av vinteren 2020/2021. All erfaring tilsier at effektuerte fellingsoppdrag i denne perioden blir færre. **Risiko for tap til jerv øker.**
- Bestanden av kongeørn reguleres ikke gjennom jakt og prosjektet med tanke på skadeforebyggende forvaltning har ennå ikke kommet i gang. **Etter vår oppfatning vil denne manglende forvaltninga av kongeørn utgjøre en stor risiko for minst like mye dårlig dyrevelferd og tap av rein til kongeørn som i de siste åra.**

Mattilsynet

- **Mattilsynet frykter en skadeforskyvning til andre besetninger i Bardu kommende sesong, dersom bjørnen igjen blir aktiv i samme beiteområde og sauebesetninga den tidligere har «beita på» ikke lenger er der.**
- **I Neiden får man relativt ofte streifbjørn inn i beiteområdene, som kan forårsake store skader.**

Mattilsynet

Mattilsynet vurderer risikoen for at sau rein på beite blir tatt/skada eller forstyrret av rovvilt i Troms og Finnmark på en måte som fører til uakseptabel dyrevelferd er stor, i beitesesongen 2021, gjenværende del av reindriftsåret 2019/2020 og kommende reindriftsår 2020/2021.

Mattilsynet anser tap av beitedyr til rovvilt som den viktigste enkeltårsaken til redusert velferd for dyr på beite i Norge. I noen områder er det spesielt stort tap til rovvilt.

Mattilsynet

Spesielle utfordringer ved drift der dyra har fri tilgang ut

Mattilsynet

Reinen er jo alltid ute – hvilke virkemidler har Mattilsynet, som kan bidra til redusert tap av rein til rovvilt

Mattilsynet

Dyrevelferdsregelverket:

*Dyr skal beskyttes mot fare for **unødige** påkjenninger og belastninger*

Tamrein går normalt ganske fritt, får utøve sin naturlige adferd og i bra beiteområder er dette et stort velferdsgode.

som også innebærer mindre menneskelig kontroll og storsamfunnet sin aksept av noe dyrelidelse.

Stort rovdyrpress gjør reinen urolig og redd, forstyrrer naturlig adferd som beiting, vandring, kalving, brunst (som i større eller mindre grad utfordrer dyrevelferden)

i tillegg til skader kanskje med langvarig lidelse, morlause kalver, simler som mister kalven – åpenbar dårlig dyrevelferd.

Mattilsynet

- **Virkemidler**
- **Kan ikke bruke «hjemmebeite»/«tidlig nedsanking» - som for andre beitedyr**
- gjeting/tilsyn: forstyrrer beitemønster, skaper uro, stort behov for å være uforstyrret i sårbare perioder
- gjerdning/fóring; smittsomme sykdommer, parasitter, endrer drifta fullstendig

Mattilsynet har få om noen effektive virkemidler som hindrer dårlig dyrevelferd hos rein som beiter i områder med et stort antall rovvilt

Mattilsynet